

Ἐλεύθερη πληροφόρηση

ΔΕΛΤΙΟ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ
Ἀριθμός φύλλου 246
1 Φεβρουαρίου 2009

Ζητῶ ἀποσαφήνιση

Δέν μπορῶ νά διακρίνω, ἂν ὅλοι ἐσεῖς, πού διαθέτετε τό χρόνο σας, γιά νά προσεγγίσετε τή δική μου προβληματική, ἔχετε διάφανη εἰκόνα τῆς τρέχουσας κοινωνικῆς μας πραγματικότητας. Τῆς ἐκρηκτικῆς ἀναβάθμισης τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσης καί τῆς τεχνολογικῆς δεξιότητας. Καί, παράλληλα, τῆς τρομακτικῆς ὑποβάθμισης τῆς συνειδησιακῆς εὐαισθησίας καί τῆς ἀκράτητης αὐτοπαραχώρησης τῆς ἡγετικῆς ὀλιγαρχίας καί τῆς πλειοψηφικῆς λαϊκῆς μάζας στίς στιγμιαῖες ἐμπνεύσεις τῆς κάρτας τῶν ἀτομικῶν συμφερόντων καί τῆς ὑποκριτικῆς διαφθοράς. Ἀπό τή δική μου σκοπιά-σᾶς τό βεβαιώνω καί σᾶς τό ἐξομολογοῦμαι-ἡ κάθε εἰκόνα καί τό κάθε μήνυμα, πού ἐκπέμπει ἡ σύγχρονη, ἐκλεπτισμένη τέχνη τῆς πληροφόρησης, φωτίζει ἕνα καινούργιο ἐρωτηματικό στόν πίνακα τῶν ἀνησυχιῶν μου καί κάνει τό ζοφερό πίνακα τῆς ψυχῆς ἀκόμα ζοφερότερο.

Μέ προηγούμενο κείμενό μου ἐνημέρωσα τήν ἀγάπη σας, ὅτι, ἐντελῶς πρόσφατα, ἕνα μεγάλο, διεθνές συνέδριο, πού πραγματοποιήθηκε στήν ἐλληνική μας πρωτεύουσα, ἀσχολήθηκε μέ

τό πρόβλημα της «διαφθοράς», πού οί άξιότιμοι σύεδροι τήν παρακολουθοῦν νά διογκώνεται ἐπικίνδυνα καί νά ἐπικαλύπτει τή σημερινή οἰκουμένη. Πρόσθεσα, ὥστόσο, στήν ἐνημέρωσή σας καί τήν ἐναγώνια διαπίστωση, ὅτι, μέ τή λήξη τοῦ πολυπρόσωπου αὐτοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ Συνεδρίου, δέν ἐμφανίστηκε καμμιά ἐλπιδοφόρα ἀνακοίνωση. Καμμιά, σέ βάθος καί πλάτος, ἀνάλυση τοῦ λοιμικοῦ φαινομένου. Καί καμμιά πρόταση, γιά φυγή ἀπό τήν καταστροφική θύελλα.

Κρατώντας στίς ἀποσκευές, τίς δικές μου-καί πιστεύω καί στίς δικές σας-τήν ἀπορία καί τήν ἀγωνία, γιατί δέν ἐπιχειρεῖται καμμιά σοβαρή καί ἀποτελεσματική ἀναμέτρηση μέ τό ἀχόρταγο τέρας τῆς διαφθοράς, στενεύω τό δίαυλο τῆς ἐπικοινωνίας καί ἐμπιστεύομαι σέ σᾶς, πού ἀνιχνεύετε τοῦτες τίς γραμμές, ἓνα πρῶτο, θεμελιακό ἐρώτημα. ὙΑραγε, ἐμεῖς ὅλοι, οἱ σημερινοί διαβάτες τοῦ πλανήτη μας, τί ἐννοοῦμε ὅταν ἀναφερόμαστε καί, εἰδικά, ὅταν στηλιτεύουμε τό κοινωνικό φαινόμενο τῆς διαφθοράς; Ποιά εἶναι ἡ διάγνωση, πού προκύπτει, μετά τήν ἐπίμονη, σφαιρική καί ἀντικειμενική παρακολουθήση τῶν συμπτωμάτων τῆς διαφθοράς; Ποιά τά αἷτια, πού τήν προκαλοῦν; Ποιές οἱ συνθῆκες, πού τήν ἀναπαράγουν καί τήν ἐπεκτείνουν; Ποιές οἱ συνταγές τῶν σοφῶν τῆς ἐποχῆς μας, πού ἔχουν τή δύναμη νά τήν ἀνακόψουν καί, τελικά, νά τήν ἐξαφανίσουν ἀπό τά στέκια καί ἀπό τοὺς διαδρόμους τοῦ πολιτισμοῦ μας;

Τά ἐρωτήματα αὐτά, στήν οὐσία ὑπαρξιακά, δέν κατατίθενται στά σύγχρονα ἐργαστήρια τῆς ἐπεξεργασίας καί δέν περνοῦν στήν ἐνημέρωση, μέ τήν ἀντίστοιχη παρουσίαση τῶν ἐμπεριστατωμένων ἀπαντήσεων. Κανένας ἀπό τοὺς ἐπικαθήμενους στοὺς θρόνους τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, κανένας ἀπό τοὺς σηματοφόρους τῶν πολιτικῶν καί κοινωνικῶν ἀλλαγῶν, κανένας ἀπό τοὺς μελετητές τῶν βημάτων τοῦ ἀνθρώπινου πλάσματος στοὺς ἀνοιχτοὺς ἢ στοὺς παγιδευμένους δρόμους τῆς ἱστορίας, δέ βρίσκει τό θάρρος νά ἐντοπίσει τό ἐκπιωτικό καί σαρωτικό φαινόμενο τῆς διαφθοράς, νά προσδιορίσει τίς παραμέτρους του καί νά προτείνει σοφή καί ἔντιμη ἀγωγή, γιά τήν ὑπερνίκησή του καί τήν ἀποκατάσταση τοῦ πραγματικοῦ μεγαλείου τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης.

Οἱ ἱστορικοὶ δεῖκτες

φησα νά κυλήσει στό δημοσιογραφικό χαρτί ἡ κατασταλαγμένη πεποίθησή μου, ὅτι ἡ χαρισματική, Συνοδική διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πρέπει, τό ταχύτερο, νά ἀπεμπλακεῖ ἀπό τά δεσμά τῆς Κρατικῆς ἐπιτήρησης, τῆς αἰχμαλωσίας στά ἐποχιακά ἰδεολογικά ρεύματα καί στίς στοχεύσεις, τῶν ἐναλλασσόμενων πολιτικῶν ὁμίλων καί νά πορευτεῖ ἐλεύθερη «ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ» (Β' Κορινθ. στ' 6-7), λιτανεύοντας τό λυτρωτικό στίγμα τοῦ Σταυροῦ καί «τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ» (Ἐφεσ. γ' 19).

Θαρρεύοντας στήν ἀνοικτὴ δημοσιοποίηση τῆς ἂποψής μου αὐτῆς, δέν προσπερνῶ, μέ κλειστά μάτια, τίς ἐπιφυλάξεις ἢ καί τίς σαφεῖς ἀντιρρήσεις, πού ἐναντιώνονται σέ μιά τέτοια ἐξέλιξη. Τίς σέβομαι. Τίς μελετῶ μέ προσοχή. Ἀλλά δέ σταματῶ στή σεβαστική ἐκτίμησή τους. Ξεδιπλῶνω μπροστά μου τό χάρτη τῶν μακρῶν ἱστορικῶν ἐξελίξεων. Ἐρευνῶ τὴν ἄνετη πορεία, ἀλλά καί τίς πολλαπλές περιπέτειες τῆς Ἐκκλησίας μέσα στίς ἐναλλαγές τῶν ἰδεολογικῶν, τῶν πολιτικῶν καί τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν. Τό φίλιο κλίμα τῆς συνεργασίας σέ τομεῖς, πού εἶχαν ἀποκλειστικό τους στόχο τὴν ἀνάπτυξη καί τὴν ἐξυπηρέτηση τῆς ἀνθρώπινης ὕπαρξης. Καί, ἀντίθετα, τὴν ἀνταριασμένη ἀτμόσφαιρα τῆς ἐχθρό-

Τό ἀποτέλεσμα: Περπατᾶμε φορτωμένοι τό ἄχθος τῶν ἀνέλεγκτων συνεπειῶν τῆς σύγχρονης διαφθορᾶς. Καί σερνόμαστε, μέ πρόσθετο βάρος, τὴ σκοτεινὴ καί ἀφόρητη ἀγνωσία. Μᾶς πνίγει ἡ διαφθορά τοῦ περιβάλλοντός μας καί ἡ δυσσομία τῶν καθημερινῶν ἀνασκαφῶν καί ἀναμοχλεύσεων τῶν χωματερῶν τῆς ἀνθρώπινης ἀσυνδοσίας. Καί δέ βρίσκουμε διέξοδο φυγῆς, μῆτε τρόπο προστασίας τοῦ ἀτίμητου προσώπου μας. Ὅλοι μιλοῦν, ὅλοι ἐπιτιμοῦν, ὅλοι χλευάζουν τὴν ποικίλη διαφθορά. Καί κανένας δέν εἶναι σέ θέση νά μᾶς δια φωτίσει καί νά μᾶς προστατέψει. Τό «γιατί» καί τό «πῶς» εἶναι τὰ ἐρωτηματικά, πού ἐρεθίζουν τὴν προβληματική μας, νά ἐπιχειρήσει μιά ἔξοδο ἀπὸ τό κλειστό στρατόπεδο τῆς σύγχρονης, κατευθυνόμενης διαλεκτικῆς καί νά σταθμίσει, ἀπὸ ἄλλη σκοπιά καί μέ ἄλλα κριτήρια, τὰ ὁράματα καί τὴν πρακτικὴ τοῦ κυκλώματος τῆς σύγχρονης διαφθορᾶς.

τητας, πού εύννοοῦσε τήν ἀντιπαλότη-
τα, πάγωνε τήν κοινωνία τῆς ἀγάπης
καί τροφοδοτοῦσε τήν πικρία τοῦ διχα-
σμοῦ.

Παρακαλῶ τοὺς ἀπροκατάληπτους
φίλους, πού θεωροῦν ἔντιμο χρέος
τους νά στηρίζουν τό σύστημα τῆς
πρόσδεσης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
στόν Πολιτειακό Νόμο, τή γνωστή σχέ-
ση τῆς «Νόμῳ κρατοῦσης Πολιτείας»
καί νά προβάλλουν, ἀνυποχώρητα, τίς
ἐπιφυλάξεις τους γιά τήν ὁποιαδήποτε
ἀλλαγὴ, νά ἀφεθοῦν σέ μιὰ διερευνητι-
κὴ πλοήγησι μέσα στήν πλατεία, ταρα-
γμένη καί ἀτιθάσευτη θάλασσα τῆς
ἱστορίας.

Ἡ ἱστορικὴ τροχιά ἀποτελεῖ ἔμπονη
ἐμπειρία καί ἀλάθητο ὁδηγό. Ἡ προσε-
κτικὴ μελέτη τῶν ἱστορικῶν γεγονό-
των, τό ζύγισμα τῶν σχεδιασμῶν καί ἡ
ἀνάλυση τῶν ἐφαρμογῶν μπορεῖ νά
βοηθήσει τὴ σημερινὴ ἡγεσία στίς ἐπι-
λογές της καί στὴ διαχείριση τῶν καυ-
τῶν προβλημάτων, πού στήνει μπρο-
στά της ἡ ἐπικαιρότητα.

Στὴ συνείδηση τῆς Ἐκκλησίας μας
καί στίς καρδιές μας διατηρεῖται ἀκέ-
ραιο ἡ ἱκανοποίηση καί ἡ χαρά, πού
ἀπλώθηκε στό Χριστιανικὸ κόσμο μέ
τὴν κατάπαυση τῶν ἀπηνῶν διωγμῶν
καί τό ἄνοιγμα τῶν ὀριζόντων τῆς ἐ-
λευθερίας. Οἱ τρεῖς αἰῶνες τῆς σκληρῆς
καταδίωξης τῶν Χριστιανῶν, μέ μόνη
τὴν κατηγορία, ὅτι λάτρευαν τόν Ἰη-
σοῦ Χριστό καί δέν προσκυνοῦσαν τό
θεοποιημένο αὐτοκρατορικὸ εἶδωλο,
τῆς ἀναίτιας φυλάκισής τους, τῆς ἐκ-
θεσῆς τους, ὡς βορά τῶν σαρκοβόρων
θηρίων, μέσα στά κατὰμεστα ἀπό
θεατὲς ἀμφιθέατρα, εἶχαν κατακουρε-
λιάσει καί καταπροδόσει τὴν πολιτι-

στικὴ ταυτότητα τῆς ρωμαϊκῆς αὐτο-
κρατορίας καί εἶχαν τυλίξει στό χιτῶ-
να τοῦ μαρτυρίου τό ἐξαγιασμένο Σῶ-
μα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἦταν φυσικὸ, ἡ ἀλλαγὴ τοῦ κλίμα-
τος νά ἀνακουφίσει τὴν πονεμένη Χρι-
στιανοσύνη καί νά ἀνοίξει δρόμους
συνεργασίας μέ τοὺς προγραμματιστές
καί διαχειριστὲς τῆς κρατικῆς ἐξουσίας.

Οἱ μετὰ τοὺς διωγμοὺς αὐτοκρά-
τορες συνέταξαν καί ἐξέδωσαν Νό-
μους εὐνοϊκοὺς γιά τὴν Ἐκκλησία. Σκέ-
πασαν μέ τό κύρος τους Συνοδικές
ἀποφάσεις. Ἔκτισαν μεγαλοπρεπεῖς
Ναοὺς. Πῆραν, μέ ὀλόψυχη συγκατά-
θεση, μέρος στὴ Λατρεία. Διευκόλυναν
τὴ μεταφορὰ τοῦ Εὐαγγελικοῦ Μηνύ-
ματος στίς γύρω, εἰδωλαλατρικὲς καί
ἀνανάπτукτες χῶρες. Ἐγιναν ἓνα μέ
τό λαό, στήν πίστη, στό βίωμα, στήν
ἀγαπητικὴ θυσία, στό βηματισμό τῆς
ἀνυστερόβουλης ἐντιμότητος.

Φίλοι μου, γυρίζοντας τό βλέμμα καί
τό λογισμό στό παρελθόν, συναντᾶμε
αὐτὴ τὴν πραγματικότητα καί τὴν χαί-
ρόμαστε. Ἀλλά, πρέπει νά τό ὁμολογή-
σουμε, συναντᾶμε καί τὴν ἀντίθετη.
Τὴν αὐτοκρατορικὴ ἡγεσία, πού μέ τὴν
«ἀλογία» της, μέ τὰ τραγικὰ της λάθη,
μέ τὴ θρησκευτικὴ της σύγχυση ἢ μέ
τὴν ἄμετρη ἔπαρσή της ἀμαύρωσε τό
προφίλ τῆς Ἐκκλησίας, ἐμπόδισε τόν
ἐξαγιαστικὸ βηματισμό Της καί τὴν
ἔσυρε σέ μεγάλες περιπέτειες.

Τὴν ἐναλλαγὴ τοῦ κλίματος στίς σχέ-
σεις Ἐκκλησίας καί Πολιτείας κατὰ τὴ
μακρότατη Βυζαντινὴ δόξα τὴ διαπι-
στῶνουμε μέ τὴν πρώτη ματιὰ στά ἱ-
στορικὰ κατάλοιπα. Ἀλλὰ μᾶς τὴ βε-
βαιώνουν, μέ αὐθεντικὲς, ἄμεσες ἐπι-
σημάνεις, πού ἀποτελοῦν κληροδοσία
τῶν βιωμάτων τους, καί οἱ μεγάλοι Πα-
τέρες μας. Στά κείμενα τῶν Πατέρων,

στis ιστορικές τους πληροφορίες, στis καθοδηγητικές τους επιστολές καί στá έξομολογητικά τους ξεσπάσματα, βρίσκουμε τόν άμεσο, προσωπικό λόγο, πού συναρμολογεῖ τό χρονικό τῆς ἐποχῆς τους, τίς προσωπικές τους δοκιμασίες καί τούς κραδασμούς ὁλόκληρης τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας.

Μέ ὁδηγό αὐτά τά κείμενα, θά τολμήσω νά δώσω ἓνα συνοπτικό πίνaka, ὅχι τῶν θετικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς στενῆς σχέσης Ἐκκλησίας καί Πολιτείας κατá τήν περίοδο τῆς Βυζαντινῆς δόξας-γιατί αὐτά ἔχουν πολλές φορές τονιστεῖ-ἀλλά τῶν ἀρνητικῶν καί θλιβερῶν. Ἡ ὑπόμνηση αὐτῶν τῶν πτυχῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ιστορίας μᾶς βοηθάει στήν ἀποσαφήνιση καί στήν ἀντιμετώπιση τῆς σύγχρονης πραγματικότητας. Καί-αὐτή εἶναι ἡ προσωπική μου ἄποψη-μᾶς δείχνει τό δρόμο γιά τό σπάσιμο τῆς ἐξάρτησης καί τή θεμελίωση τοῦ Συνοδικοῦ διοικητικοῦ μας συστήματος, ἀποκλειστικά καί μόνο, στούς Ἱερούς μας Κανόνες καί στήν ἐξαγιασμένη Πράξη τῶν ἁγίων Πατέρων μας.

1) Ἡ πρώτη ἐπισήμανση: Ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, πού σταμάτησε ἡ θύελλα τῶν διωγμῶν καί συνδέθηκε ἡ πύλη τοῦ παλατιοῦ μέ τήν πύλη τῆς Ἐκκλησίας, ἐγκαινίστηκε μιá ὑποπτη διακίνηση. Πρόσωπα φιλόδοξα, μέ εὐτελή ὁράματα καί μέ ἀκόρεστη ἔπαρση, ἄρχισαν νά διακινοῦνται, ἐρευνητικά καί πονηρά, στόν αὐτοκρατορικό περίβολο. Νά ἀποτολμοῦν μυστική διείσδυση, ἀπό τήν πίσω πόρτα, στήν ἐστία τῆς χλιδῆς καί τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀνακτόρου. Καί νά μεθοδεύουν, μέ προσκυνήματα ἢ καί μέ πα-

ροχές πρὸς τοὺς αὐλικούς κόλακες, τήν ἀνάδειξη τους σέ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας. Ὅραμά τους δέν ἦταν νά προσφερθοῦν θυσιαστικά στήν ὑπηρεσία τοῦ Ἱεροῦ Θυσιαστηρίου καί στή διαποίμανση τοῦ πληρώματος, ἀλλά νά περιβληθοῦν τῇ δημόσια ἀναγνώριση καί νά στεφανωθοῦν μέ τήν-καταξίωμένη πιά-δόξα τοῦ Ἐπισκόπου.

Εἶναι γεγονός καί ἐπαληθεύεται ἀπό τίς ιστορικές πηγές, ὅτι οἱ μυστικές αὐτές διασυνδέσεις μέ τό παλάτι καί ἡ ἐξασφάλιση τῆς αὐτοκρατορικῆς εὐνοίας καί τῶν συστατικῶν πίεσεων, ἀνέβασε στá ἐπισκοπικά σύνθρονα πρόσωπα μειωμένων πνευματικῶν προσόντων καί ἱκανοτήτων καί προκάλεσε εὐρύτατη καθίζηση τοῦ φρονήματος καί τῆς πράξης τοῦ Συνοδικοῦ ὁμίλου.

Θά μπορούσα νά ἐπιστρατεύσω σειρά ὁλόκληρη θρηνητικῶν ἀναφορῶν, πού ἔχουν κατατεθεῖ στό ἀρχεῖο τῆς ιστορίας καί κρατοῦν νωπές τίς ἀγωνίες καί τίς πικρίες τῶν Πατέρων μας, μετά τό ἄνοιγμα τῆς αὐτοκρατορικῆς θύρας στή φιλόδοξη κενότητα. Ἐνδεικτικά, παραθέτω κάποια ξεσπάσματα στεναγμῶν, πού μαρτυροῦν πῶς τό γύρισμα τοῦ ιστορικοῦ φύλλου καί ἡ στενή διαπλοκή Πολιτικῆς καί Ἐκκλησιαστικῆς διοίκησης ἦταν πλήγμα, πού τραυμάτισε τή χαρισματική καθαρότητα.

Ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ ἀδάμαντας τῆς Ἐκκλησίας μας, γράφει, μεταξύ ἄλλων, «*τοῖς ἀγιοτάτοις ἀδελφοῖς καί ἐπισκόποις τοῖς ἐν τῇ δύσει*»:

«...Γνώριμα δέ τά θλίβοντα ἡμᾶς, κἂν ἡμεῖς μή λέγωμεν. Εἰς πᾶσαν γάρ τήν οἰκουμένην ἐκκέχυται. Καταπεφρόνηται τά τῶν πατέρων δόγματα, ἀποστολικά παραδόσεις ἐξουθενῆνται, νεωτέρων ἀνθρώπων ἐφευρήματα ταῖς Ἐκ-

κλησίαις, ἐμπολιτεύεται τεχνολογοῦσι λοιπόν, οὐ θεολογοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἢ τοῦ κόσμου σοφία τὰ πρωτεῖα φέρεται παρωσαμένη τό καύχημα τοῦ σταυροῦ. Ποιμένες ἀπελαύνονται, ἀντεισάγονται δέ λύκοι βαρεῖς, διασπῶντες τό ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ... Οἱ πρεσβύτεροι ὀδύρονται, τὰ παλαιά συγκρίνοντας τοῖς παροῦσιν· οἱ νέοι ἐλεεινότεροι, μή εἰδότες οἶων ἐστέρηνται. Ταῦτα ἱκανά μὲν κινήσαι εἰς συμπάθειαν τοὺς τὴν Χριστοῦ ἀγάπην πεπαιδευμένους, συγκρινόμενος δέ τῇ ἀληθείᾳ τῶν πραγμάτων ὁ λόγος ἀξίας πολὺ τῆς αὐτῶν ἀπολείπεται...». (Αὐτά, πού μᾶς θλίβουν, εἶναι γνωστά, ἔστω καὶ ἂν ἐμεῖς δέν τὰ λέμε. Ἔχουν γίνει γνωστά σ' ὁλόκληρη τὴ γῆ. Τὰ δόγματα τῶν Πατέρων ἔχουν καταφρονηθεῖ. Οἱ Παραδόσεις τῶν Ἀποστόλων ἔχουν ἐξουθενωθεῖ. Στὴν Ἐκκλησία ἔχουν ἐπικρατήσῃ τὰ ἐφευρήματα τῶν νεότερων ἀνθρώπων. Οἱ ἄνθρωποι λεπτολογοῦν, ἀλλὰ δέ θεολογοῦν. Ἡ σοφία τοῦ κόσμου δείχνει νὰ ἔχει τὴν προτεραιότητα, ἔχοντας παραμερίσει τό καύχημα τοῦ σταυροῦ. Ποιμένες ἐξορίζονται καὶ μπαίνουν τὴ θέσῃ τους λύκοι ἄγριοι, πού διασποῦν τό ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ. Οἱ πρεσβύτεροι ὀδύρονται, καθὼς συγκρίνουν τὰ παλιά μὲ αὐτά, πού γίνονται τώρα. Οἱ νέοι γίνονται ἐλεεινότεροι, ἀφοῦ δέ γνωρίζουν τί εἶναι ἐκεῖνο, πού τό στερήθηκαν. Ὅλα αὐτά εἶναι ἀρκετά, γιὰ νὰ κινήσουν σέ συμπάθεια ἐκείνους, πού ἔχουν ἐκπαιδευθεῖ καὶ ἔχουν γνωρίσει τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ, ὅταν τὰ λόγια συγκριθοῦν μὲ αὐτά, πού πραγματικά ἐγίναν, ἀποδεικνύεται πολὺ κατώτερος).

Σέ παρόμοιο, θρηνητικὸ ὕφος εἶναι γραμμένη καὶ ἡ ἐπιστολή, πού ἀπευ-

θύνει ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης, στὸν ἐπίσκοπο Φλαβιανό:

«...τί οὖν ἐστὶν ὃ λέγω; ἐπιλέλοιπεν τὸν βίον ἡ ὁσιότης, πέφευγεν ἀφ' ἡμῶν ἡ ἀλήθεια· τῆς δέ εἰρήνης πρότερον μὲν τό γοῦν ὄνομα εἶχομεν περιφερόμενον ἐν τοῖς στόμασιν, νῦν δέ οὐ μόνον ἐκείνη οὐκ ἔστιν, ἀλλ' οὐδέ τό ὄνομα αὐτῆς ἡμῖν ὑπολέλειπται, ὥς δ' ἂν εἰδείης σαφέστερον ὑπὲρ ὧν σχετλιάζω, δι' ὀλίγων σοι τὴν τραγωδίαν ἐκθήσομαι». (Ποιά εἶναι τὰ γεγονότα, στά ὁποῖα ἀναφέρομαι; Στέρευε ἀπὸ τὴ ζωὴ ἡ ὁσιότητα. Ἔφυγε ἀπὸ μᾶς ἡ ἀλήθεια. Ὅσο γιὰ τὴν εἰρήνην, πρὶν εἶχαμε πάντα τό ὄνομά της στό στόμα μας, ἐνῶ, τώρα, ὄχι μόνο δέν τὴ ζοῦμε, ἀλλὰ οὔτε κἂν τό ὄνομά της δέ μᾶς ἔμεινε. Καὶ γιὰ νὰ μάθεις λεπτομερέστερα τὰ περιστατικά, γιὰ τὰ ὁποῖα παραπονοῦμαι, μέ λίγα λόγια θά σοῦ ἐκθέσω τὴν τραγωδίαν μας).

Θά μεταφέρω ἐδῶ καὶ μιὰ τρίτη ἐκφραση ὀδύνης, πού βγαίνει ἀπὸ τὴν ψυχὴ τοῦ μεγάλου Δασκάλου καὶ μάρτυρα, τοῦ ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Χρυσοστόμου:

«Ὅταν οὖν ἴδῃς τὴν Ἐκκλησίαν σκορπισθεῖσαν, τὰ ἔσχατα παθοῦσαν, ἐλαυνομένους, μαστιζομένους τοὺς ἐν αὐτῇ λάμποντας, τὸν πρόεδρον αὐτῆς πορρωτάτω ἀπενεχθέντα, μὴ ταῦτα σκόπει μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τούτων ἐκβησόμενα, τοὺς μισθοὺς, τὰς ἀμοιβάς, τὰ βραβεῖα, τὰ ἔπαθλα...» («Περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας»). (Ὅταν δεῖς τὴν Ἐκκλησίαν σκορπισμένην, νὰ ἔχει πάθει τὰ μεγαλύτερα καὶ ἔσχατα δεινά, νὰ διώκονται καὶ νὰ μαστιγώνονται οἱ προσωπικότητες, πού λάμπουν μέσα σ' Αὐτή, τὸν πρόεδρό Της νὰ ὀδηγεῖται σέ μακρινὴ ἐξορία, μὴ βλέπεις μόνο αὐτά, ἀλλὰ καὶ ὅλα ἐκεῖνα, πού θά προ-

κύψουν, τούς μισθούς, τίς άμοιβές, τά βραβεΐα, τά έπαθλα...).

“Αν συλλέξετε αυτά τά ξεσπάσματα καί όλα εκείνα, πού έχουν έκφραστεί, μετά τή λήξη των διωγμών, από τήν άγωνία καί τόν πόνο των κορυφαίων στηλωμάτων τής Έκκλησίας, θά σχηματίσετε σαφή εικόνα του προβληματισμού καί τής ύποτίμησης, πού έζησε ή Έκκλησία, άμέσως μετά τήν ένταξή της στον κοσμικό πίνακα των κρατικών θεσμών καί τήν πρόσδεσή της στά θελήματα καί στά τεχνάσματα του αυτοκρατορικού παλατίου.

2) Δέν είναι, όμως, μόνο ή χαμηλή ποιότητα ήθους των άτόμων, τά όποια στριμώχτηκαν στό παλάτι, γιά νά κερδίσουν επσκοπικούς θρόνους, πού ζημίωσε τήν Έκκλησία Ίησου Χριστού. Είναι καί οι φοβερές ραδιουργίες τους. Όλοι γνωρίζουμε, πώς κορυφαίοι Πατέρες τής Έκκλησίας μας πέρασαν ώρες όδύνης, διώχτηκαν, σά νά ήταν οι μεγαλύτεροι έγκληματίες καί έζησαν τή μοναξιά, τήν περιφρόνηση καί τήν άφόρητη κακουχία τής έξορίας, όχι γιατί άδίκησαν ή έγκλημάτησαν, αλλά γιατί κράτησαν, μέ ζήλο, τήν άκεραιότητα τής πίστης τους καί τήν όλοκληρία του άποστολικού ήθους.

Ή στρατιά των μαρτύρων καί όμολογητών Πατέρων είναι μακρότατη καί συγκλονιστικά ήρωϊκή. Έκεϊνος, πού έπιχειρεί νά φυλλομετρήσει τά προσωπικά τους άπομνημονεύματα καί τούς έγκωμιαστικούς λόγους, πού διάδοχοι Πατέρες, άναστήματα άσύγκριτου μεγέθους, κατάθεσαν στό μνημόνιο τής Οίκουμενικής Όρθοδοξίας, νοιώθει τό χρέος νά γονατίσει σεβαστικά καί νά καταθέσει στά πόδια

τους τήν εύγνωμοσύνη καί τήν αγάπη.

Νά μιλήσουμε γιά τόν Μέγα Άθανάσιο, τήν ακρότατη αύτή κορυφή τής Θεολογίας, τό δυναμικό άναιρέτη τής πλάνης του Άρείου καί έμπνευστή-ένώ ακόμα ήταν διάκονος-των Πατέρων τής Πρώτης Οίκουμενικής Συνόδου, κατά τήν προσπάθειά τους γιά όρθή διατύπωση του Χριστολογικού δόγματος; Άτέλειωτο μαρτυρολόγιο ό βίος του. Άναδείχτηκε Άρχιεπίσκοπος Άλεξανδρείας τό 328. Καί άναπαύτηκε «έν Κυρίω» τό έτος 373. Κατά τά 45 χρόνια τής πολυκύμαντης επσκοπικής του διακονίας έξορίστηκε πέντε φορές. Καί κατά τά χρόνια, πού ή άλυσίδα των έξοριών έσπαγε, πού οι σκληρότητες των αυτοκρατόρων-όσων ύποστήριζαν τόν Άρειο-καί τό μένος του Ίουλιανου του παραβάτη, του όνειροπόλου μιās άναζωογόνησης τής είδωλολατρίας, έστηναν σειρά έμποδίων στό δρόμο του. Καί οι συκοφαντίες, οι κατατρεγμοί καί τά μύρια παθήματα, πού έπινοούσαν καί ενεργοποιούσαν οι φανεροί καί άφανείς αντίπαλοί του, έγγράφονταν στην καθημερινότητα του μόχθου του.

Νά θαρρέψουμε νά βάλουμε στό κατάστιχο των ήρώων Πατέρων, πλάϊ στό Μέγα Άθανάσιο, τό δυνατό πνεύμα καί τή μεγάλη καρδιά, πού κληροδότησαν στην Έκκλησία τή λαμπρή πόλη τής αγάπης, τή Βασιλειάδα καί τό βαθύ θεολογικό στοχασμό, τίς έρμηνείες του καί τούς διδακτικούς λόγους του; Θά βρεθούμε καί πάλι μπροστά στην έλεύθερη ψυχή, στον αυτόνομο ποιμένα, πού δέν έσκυψε νά προσκυνήσει τήν κοσμική έξουσία καί δέν υπέστειλε τή σημαία του, όταν αυτό του ζητήθηκε μέ ύφος άγέρωχο.

Όλοι γνωρίζουμε τήν άπόκριση,

πού ξδωσε, ὁ ἀσθενικός κατὰ τό σῶμα καί δυνατός κατὰ τήν ψυχή, Βασίλειος στόν ἐκπρόσωπο τοῦ αὐτοκράτορα Οὐάλεντα, Μόδεστο, ὅταν «ὁ φιλοχρυσότατος καί μισοχριστότατος» βασιλιάς τόν ἔστειλε γιά νά πείσει τό φωτισμένο Ἐπίσκοπο τῆς Καισάρειας, νά ὑποκύψει στίς πλάνες τοῦ Ἀρειανισμοῦ: «Πῦρ καί ξίφος καί θῆρες καί οἱ τὰς σάρκας τέμνοντες ὄνυχες, τρυφή μᾶλλον ἡμῖν εἰσιν ἢ κατάπληξις. Πρὸς τοῦτο ὕβριζε, ἀπείλει, ποίει πᾶν ὅ,τι οὖν ἂν ἡ βουλομένῳ σοι, τῆς ἐξουσίας ἀπόλαυε. Ἀκουέτω τοῦτο καί βασιλεύς, ὡς ἡμᾶς γε οὐχ' αἰρήσεις, οὐδέ πείσεις συνθέσθαι τῇ ἀσεβείᾳ κἂν ἀπειλῆς χαλεπώτερα» (Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ: «Ἐπιτάφιος εἰς Βασίλειον», 30). (Ἡ φωτιά καί τό ξίφος καί τὰ θηρία καί τὰ σιδερένια νύχια, πού καταξέουν τίς σάρκες, γιά μένα εἶναι μᾶλλον ἀπόλαυση παρά ἐκφοβισμός. Λοιπόν βρίζε, ἀπειλήσε, κάνε ὅ,τι σοῦ ἀρέσει, ἀπόλαυσε τὰ προνόμια τῆς ἐξουσίας. Ἄς τό ἀκούσει καί ὁ βασιλιάς, ὅτι ἐμένα δέ θά μέ ἑλκύσεις μέ τό μέρος σου, οὔτε θά μέ πείσεις νά συνταχῶ μέ τήν ἀσεβεία, ἀκόμα καί ἂν μέ ἀπειλήσεις μέ σκληρότερα βασανιστήρια).

Γιά νά συμπληρώσω, τοῦλάχιστον, ἕνα τρίπτυχο, ἐπιλεγμένο ἀπό τό πολύπτυχο τῶν ἐλεύθερων καί ἀδούλωντων στήν κοσμική ἐξουσία Πατερικῶν ἀναστημάτων, θά σᾶς παρακαλέσω νά προσανατολίσετε τήν προσοχή σας στήν πύρινη καρδιά, στήν ἀνύσταχτη διακονία καί στό ἀδούλωτο φρόνημα τοῦ ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Χρυσοστόμου, πού ὅπως τό ξέρουμε ὅλοι μας, δέν τόν ἔκαψαν οἱ συντονισμένες ραδιοургίες τοῦ δαιμόνιου Ἐπισκόπου τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας Θεόφιλου καί τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς. Αὐτή ἡ δι-

απλοκή, πρωτότυπη, σημαδιακή καί μέ τή σφραγίδα τῆς μοναδικότητος στά χρονικά τῆς, ἐπὶ αἰῶνες, ἐκκλησιαστικῆς περιπέτειας, ἐφοδιάζει μέ πολλά ντοκουμέντα καί μέ φιλτραρισμένα διδάγματα τούς διαχειριστές τῆς σημερινῆς πραγματικότητος καί τούς μελετητές τῆς πρότασης, γιά ἀποδέσμευση τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπό τόν ἀσφυκτικό δεσμό Της μέ τήν Κρατική ἐξουσία.

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος ὕψωσε ἀνάστημα ἐλεύθερου ἐκκλησιαστικοῦ ἡγέτη. Ἐκτίμησε, δεόντως, τήν τιμιότητα τοῦ βίου καί τούς χειρισμούς, πού ὑποκλίνονταν στό ἅγιο θέλημα τοῦ Θεοῦ. Καί ἀρνήθηκε τήν ὑποταγή στά καπρίτσια καί στίς σκοπιμότητες, πού ἦταν προϊόντα σκοτεινῆς διαπλοκῆς ὁραμάτων καί ἀρρωστημένης, ὑπερφίαλης ἀρχομανίας. Ὁδηγός καί ἐμπνευστής τῆς προσωπικῆς του ζωῆς ἦταν ἡ ἀρχή, πού τήν ἔθεσε ὡς προμετωπίδα σέ ἕνα ὑπέροχο κείμενό του, γραμμένο τό 406 στόν τόπο τῆς ἐξορίας του, τήν Κουκουσό, στό ὁποῖο ἀποτυπώνει τίς ἐμπειρίες του καί τίς ἐλπίδες του; «Τόν ἐαυτόν μή ἀδικοῦντα οὐδεὶς παραβλάψαι δύναται». (Αὐτόν, πού δέν ἀδικεῖ ὁ ἴδιος τόν ἐαυτό του, μέ πράξεις ἀνόσιες καί ἁμαρτωλές, δέν μπορεῖ κανένας νά τόν ἀδικήσει καί νά τόν βλάψει). Μέ αὐτό τό τύπωμα ψυχῆς πορεύτηκε στό πολυκύμαντο ταξίδι του. Καί μέ αὐτή τήν πνευματική θωράκιση ἀντιμετώπισε τούς ἐξαγριωμένους ἐχθρούς του.

Μεταφέρω ἕνα μικρό, χαρακτηριστικό ἀπόσπασμα ἀπό μιά ἄλλη ὁμιλία του. Τήν ἐξεφώνησε τό 403, κατὰ τήν περίοδο τῶν ἀνόσιων δολοπλοκιῶν καί τῶν σκληρῶν διωγμῶν, πού κίνησε ἐναντίον του ὁ Ἀλεξανδρεῖας Θεόφιλος, σέ συνεργασία μέ τήν αὐτοκρατορική

αυλή και πού είχαν, ως κατάληξη, την πρώτη του έξορια:

«Πολλά τά κύματα και χαλεπόν τό κλυδώνιον, ἀλλ' οὐ δεδοίκαμεν μή καταποντισθῶμεν· ἐπὶ γάρ τῆς πέτρας ἐστήκαμεν. Μαινέσθω ἡ θάλασσα, πέτραν διαλῦσαι οὐ δύναται· ἐγειρέσθω τά κύματα, τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τό πλοῖον καταποντῆσαι οὐκ ἰσχύει. Τί δεδοίκαμεν, εἶπέ μοι, τόν θάνατον; ἔμοί τό ζῆν Χριστός και τό ἀποθανεῖν κέρδος· ἀλλ' ἐξορίαν, εἶπέ μοι; τοῦ Κυρίου ἡ γῆ και τό πλήρωμα αὐτῆς. Ἀλλά χρημάτων δήμευσιν; οὐδέν εἰσενέγκαμεν εἰς τόν κόσμον, δηλον ὅτι οὐδέν ἐξενεγκεῖν δυνάμεθα· και τά φοβερὰ τοῦ κόσμου ἔμοι εὐκαταφρόνητα, και τά χρηστά καταγέλαστα. οὐ πενίαν δεδοικα, οὐ πλοῦτον ἐπιθυμῶ· οὐ θάνατον φοβοῦμαι, οὐ ζῆσαι εὐχομαι, εἰ μή διὰ τήν ὑμετέραν προκοπὴν» (Ὁμιλία «Πρό τῆς ἐξορίας»). (Εἶναι πολλά τά κύματα και φοβερός ὁ σάλος, ἀλλά δέ φοβόμαστε μήπως καταποντιστοῦμε. Γιατί στεκόμαστε πάνω στήν πέτρα. Ἄς μαίνεται ἡ θάλασσα. Τήν πέτρα δέν μπορεῖ νά τή διαλύσει. Ἄς ξεσηκώνονται τά κύματα, νά καταποντίσουν τό πλοῖο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ δέν μποροῦν. Τί νά φοβηθοῦμε; πές μου. Τό θάνατο; Γιά μένα ζωή εἶναι ὁ Χριστός, πού ζεῖ μέσα μου και τό νά πεθάνω εἶναι κέρδος, ἀφοῦ θά πάω κοντά Του. Ἀλλά, νά φοβηθῶ τήν ἐξορία; πές μου. Ἡ γῆ ἀνήκει στόν Κύριο και ὅλα ὅσα βρίσκονται σ' αὐτή. Ἀλλά νά φοβηθῶ τή δήμευση τῶν χρημάτων; Τίποτα δέ φέραμε στό κόσμο και εἶναι φανερό, ὅτι τίποτα δέ θά βγάλουμε, ὅταν φύγουμε ἀπ' αὐτόν. Και τά φοβερὰ περιστατικά τοῦ κόσμου, γιά μένα εἶναι εὐκαταφρόνητα και τά καλά καταγέλαστα. Δέν τρέμω τή φτώχεια, δέν ἐπιθυμῶ τόν πλοῦτο,

δέ φοβᾶμαι τό θάνατο, δέν εὐχομαι νά ζήσω, παρά μόνο γιά τή δική σας προκοπή),

Ὅποιος διαβάζει αὐτές τίς γενναῖες διακηρύξεις και ὅλα τά σχετικά ἀπομνημονεύματα τοῦ γενναίου ἐκκλησιαστικοῦ ἡγέτη, τίς μακρότατες και ἰδιαίτερα κατατοπιστικές ἐπιστολές του, τήν ἐνημερωτική ἐπιστολή του στόν πάπα Ἰννοκέντιο και τίς 17 ἐπιστολές του στή διακόνισσα Ὀλυμπιάδα, βηματίζει μαζί μέ τόν ἡρωϊκό Χρυσόστομο στά κακοτράχαλα μονοπάτια τῆς περιπέτειας, τῶν διωγμῶν του και τῆς ἐξορίας του. Και πληροφορεῖται, ἀπό πρῶτο χέρι, τίς συνέπειες, πού εἶχε ἡ πρόσδεση τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοίκησης στό ἄρμα τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐθαιρεσίας και στούς σκοτεινοὺς σχεδιασμούς τῶν πονηρῶν κολάκων, πού ἔσερναν, κατά τό ἰδιοτελές θέλημά τους, τά ὑπερφίλα ἢ ἀπλῶς εὐπιστα πρόσωπα τῆς κατεστημένης ἐξουσίας.

3) Ὑπάρχει και τρίτη, ὄχι λιγότερο καταλυτική, συνέπεια τοῦ σφυχταγκαλιάσματος τῆς Συνοδικῆς, ἐκκλησιαστικῆς διοίκησης μέ τήν αὐτοκρατορική ἐξουσία.

Εἶναι γνωστό, ὅτι ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου και μέ τήν ἔκδοση τοῦ Διατάγματος τῶν Μεδιολάνων (313), ἀναγνωρίστηκε ὁ Χριστιανισμός ὡς ἐπίσημη θρησκεία τοῦ Κράτους. Σταμάτησαν οἱ διωγμοί. Ἐπαψε νά κυλάει τό μαρτυρικό αἷμα στά γῆπεδα τῶν ἀμφιθεάτρων. Τά πρόσωπα τοῦ παλατίου και μεγάλη μερίδα τῆς ἀρχουσας τάξης δέχτηκαν τό βάπτισμα και ἐντάχτηκαν στό Σῶμα Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Αὐτή ἡ προσέγγιση ἔφερε τόν αὐτο-

κράτορα πολύ κοντά στην Έκκλησία και στη διοίκησή της. Καί ἄρχισε νά παρεμβαίνει ἢ καί νά ἐπεμβαίνει στά ἑσωτερικά της προβλήματα.

Κατά τή μακρά περίοδο τῆς εἰδωλολατρίας ὁ αὐτοκράτορας ἀπολάμβανε τήν προσφώνηση *pontifex maximus* καί εἶχε λόγο καί δυναμική παρουσία στίς τελετές καί στήν ἐξυπηρέτηση τοῦ εἰδωλολατρικοῦ συστήματος. Ἀμέσως μετά τήν ἀλλαγὴ, ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος πρόσφερε τήν εὐνοιά του καί τίς ἐξυπηρετήσεις του στήν Έκκλησία Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὀνόμασε τόν ἑαυτό του «Ἐπίσκοπο τῶν ἔξω» καί κινήθηκε μέ διάθεση βοήθειας τῶν Ἐπισκόπων, στή δύσκολη διοικητική τους ἀρμοδιότητα. Μέ τόν καιρό, ἡ ἀνάμειξη αὐτῆ διευρύνθηκε καί τό σύστημα ἐξελίχθηκε σέ Καισαροπατισμό.

Ὁ νεότερος προσεκτικός καί ἀντικειμενικός ἐρευνητής τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας ἱστορίας Βασίλειος Στεφανίδης ἐπισημαίνει, ὅτι «ὁ Καισαροπατισμός ἦτο ἀνάλογος τῶν προσώπων καί τῶν περιστάσεων, ἄλλοτε μέν βαρύτερος, ἄλλοτε δέ ἐλαφρότερος. Ἐκ τοῦ αὐτοκράτορος ἐξηρτᾶτο ἡ ἐκλογή τῶν ἐπισκόπων καί μάλιστα τῶν πατριαρχῶν, ἡ ἴδρυσις καί συγχώνευσις ἐπισκοπῶν καί ἀρχιεπισκοπῶν καί ἡ ἀνύψωσις αὐτῶν εἰς μητροπόλεις, ἡ ἀνακήρυξις αὐτοκεφάλων Έκκλησιῶν. Εἰς τόν αὐτοκράτορα ἐγίνοντο ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων ἐφέσεις. Ὁ αὐτοκράτωρ συνεκάλει τάς οἰκουμενικάς συνόδους, διηύθυνε αὐτάς προσωπικῶς ἢ δι' ἀντιπροσώπων, τάς συνοδικάς ἀποφάσεις καθίστα νόμους τοῦ κράτους καί ἐκ τῶν ἀντιμαχομένων δογματικῶν διδασκαλιῶν αὐτός ἐνίστε ὠρίζε, τίς θά ἐπεκράτει» (Έκκλησιαστική Ἱστορία σ. 149).

Ἡ ἀνάμειξη αὐτῆ τοῦ προσώπου τοῦ αὐτοκράτορα στά ἑσωτερικά τῆς Έκκλησίας εἶχε ἀμφίροπη ἢ καί ἀμφίβολη ἔκβαση. Σέ κάποιες περιπτώσεις, ὅταν τό αὐτοκρατορικό πρόσωπο εἶχε βαθειά γνώση τῶν προβλημάτων καί γνήσια ἀφοσίωση στήν Έκκλησία, συντελοῦσε στήν ἐπίλυση τῶν διαφορῶν καί στήν εἰρήνευση τοῦ Σώματος τῆς Έκκλησίας. Σέ ἄλλες περιπτώσεις, ὅταν ἡ πνευματική θωράκιση τοῦ ἀνώτατου ἄρχοντα ἦταν ἀτροφική καί οἱ παρεμβάσεις τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας ἐπίμονες καί καταλυτικές, ἡ ἔκβαση ἦταν ἀρνητική καί ἐπιβαρυντική γιά τήν ἐνότητα τῆς Έκκλησίας.

Ἔτσι, ἔχουμε μιά ἀπίθανα κυμαίνουμένη γραμμή στήν ἐξέλιξη τῆς Έκκλησιαστικῆς ζωῆς, κατά τή Βυζαντινὴ περίοδο. Οἱ δύο αὐτοκράτορες, ὁ διάδοχος τοῦ Μ. Κωνσταντίνου Κωνσταντῖος καί ὁ Οὐάλης ὑποστήριξαν τούς Ἀρειανούς καί ἐπέβαλαν τόν Ἀρειανισμό. Ἀργότερα, ὁ Βασιλίσκος ἐπέβαλε τό μονοφυσιτισμό. Ὁ Ζήνων χάραξε ἀκόμα τολμηρότερη πρωτοβουλία, παραμερίζοντας τήν Τέταρτη Οἰκουμενική Σύνοδο. Ὁ Ἡράκλειος ἐπέβαλε τόν μονοθελητισμό. Καί ὁ Λέων ὁ Ἰσαυρος ἀναστάτωσε κυριολεκτικά τήν Έκκλησία, θεμελιώνοντας καί στηρίζοντας τό κίνημα τῆς εἰκονομαχίας.

Γιά αἰῶνες ὁλόκληρους τό σκάφος τῆς Έκκλησίας κλυδωνιζόταν, μέσα στίς συνεχεῖς ἀναμοχλεύσεις τῶν παθῶν, πού εἶχαν ὡς ἀφετηρία τους ἢ τή θεολογική πενία ἢ τήν ἀδόκιμη εὐπιστία τῶν ὑπεύθυνων ἡγετῶν τοῦ Κράτους, πού, χωρίς νά διαθέτουν γνώση καί βίωμα, φιλοδοξοῦσαν νά ἀναμηνύονται στούς διαλόγους, νά στηρίζουν ἄποψη, πού δέν ἦταν σέ θέση νά τήν ὑποστηρίξουν ἢ νά τήν ἐλέγξουν

καί νά βάζουν τή σφραγίδα τῆς ἐπίσημης ἐπικύρωσης στήν τελική ἀπόφαση.

Σήμερα, μετά τήν παρέλευση τῶν τόσων αἰώνων, τήν ἀλλαγὴ τῶν γενεῶν καί τό καταστάλαγμα τῶν ἀπόψεων, οἱ μελετητές τῆς ἱστορίας μας εἶναι σέ θέση νά διακρίνουν καί νά σταθμίσουν τὰ ἐλλείμματα τοῦ Καισαροπατισμοῦ καί τίς περιπέτειες, πού ἔζησε ἡ Ἐκκλησία στό πλέγμα τῆς στενῆς συνεργασίας ἡ, μᾶλλον τῆς ἐξάρτησης ἀπὸ τήν κοσμική ἐξουσία.

Καί αὐτή ἡ ἐμπειρία στέκεται μπροστά μας καί μᾶς ὑπαγορεύει τήν πλήρη ἀποδέσμευση ἀπὸ τόν Κρατικό ἐναγκαλισμό, ἰδιαίτερα στό κλίμα τῶν σύγχρονων ἐξελίξεων, πού κυριαρχοῦνται καί κατευθύνονται ἀπὸ τό πνεῦμα καί τῇ νοοτροπία τοῦ ἑξαλλου ἀθεϊσμοῦ.

4) Ἀπαραίτητο νά σταθοῦμε, μέ τὴ δέουσα προσοχή καί σέ μιά ἄλλη πτυχή τοῦ προβλήματος.

Νεότερες ἱστορικές ἐξερευνησεις ἔφεραν στήν ἐπιφάνεια καί κάποιες ἄλλες ἐμπλοκές καί συνέπειες, πού εἶχε ἡ στενὴ πρόσδεση τῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τήν περίοδο τοῦ Βυζαντίου, στό διευθυντήριο τοῦ Παλατίου.

Τό Βυζαντινὸ Παλάτιο, ἐκτός τῶν θετικῶν πνευματικῶν καί πολιτιστικῶν του στοχεύσεων, ἦταν καί ἀφετηρία κατακτητικῶν ἐξορμήσεων. Φιλοδοξία του ἀδιαπραγμάτευτῃ ἦταν, ἡ ἐπέκταση τῶν ὁρίων τῆς ἐπικρατείας του καί τῆς ἐπιρροῆς του σέ εὐρύτερες περιοχές. Νά ταπεινώσει καί νά κατατροπώσει τοὺς ἐχθρούς του. Νά ἐντάξει καί ἄλλους λαούς, ἀδέσμευτους ἢ ἐχθρικούς, στὴ δική του ἡγεμονία.

Γνωστό, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Βυ-

ζαντινοὺς αὐτοκράτορες, ὁργάνωναν ἐπιθετικές ἐξορμήσεις ἔξω ἀπὸ τὰ ἀνατολικά ἢ τὰ νότια σύνορα καί ἀνάγκαζαν τοὺς ἡττημένους νά σκύβουν, ταπεινωμένοι, κάτω ἀπὸ τό δικό τους σκῆπτρο.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς καινούργιους ὑποτελεῖς εἶχαν, πρό πολλοῦ, ἀποδεχτεῖ τό Εὐαγγελικὸ μήνυμα καί εἶχαν δώσει στήν Ἐκκλησία ὁσίους καί μάρτυρες. Καί τό βίωμα τῆς πίστες τους τοὺς ἔφερνε κοντά στὸν ἀδελφικὸ λαό τοῦ Βυζαντίου καί στήν πνευματικὴ του κληρονομία. Ὅμως, μετά τίς κατακτητικές ἢ τίς κατασταλτικές ἐπιθέσεις τοῦ Βυζαντινοῦ στρατοῦ, ὁ δεσμός τῆς κοινωνίας τῆς ἀγάπης ἔσπαγε καί τό κλίμα τῆς καχυποψίας ἢ τῆς φανερῆς ἐχθρότητας ἐπηρέαζε ἀρνητικά καί τὴ θρησκευτικὴ ὁμοψυχία. Ἡ Ὁρθοδοξία, πού ἔφτανε σ' αὐτούς, ὡς ἡ θρησκεία τοῦ Κράτους, ὡς ἡ θρησκεία τοῦ μισήτοῦ κατακτητῆ, γινόταν, ὁλοένα καί περισσότερο, ἀντιπαθής. Καί τὰ κηρύγματα τῶν αἰρετικῶν περνοῦσαν εὐκολά μέσα τους, γέμιζαν τίς ψυχές καί ἀναδεικνύονταν σημεῖες ἀνατρεπτικοῦ ξεσηκωμοῦ. Ἡ Ἐκκλησία κατέθετε, μέ εἰλικρίνεια καί μέ ἀγάπη, τό μήνυμά Της καί τὴ διδασχὴ Της πρὸς κάθε κατεύθυνση. Ἀλλὰ οἱ δυσαρεστημένοι καί οἱ πικραμένοι λαοὶ γύριζαν τήν πλάτη στὴ διδασχὴ τῆς Ἐκκλησίας καί ἐντάσσονταν στὶς μάζες τῆς ἀντιπολίτευσης καί τῆς ἀντίδρασης.

Οἱ ἀναλυτές τῶν ἱστορικῶν ντοκουμέντων τῆς περιόδου ἐκείνης ἐπισημαίνουν, ὅτι οἱ διασπάσεις καί ἀποστασιοποιήσεις, πού ἄρχισαν νά ἐκδηλώνονται ἀπὸ τὸν πέμπτο αἰῶνα καί συνεχίστηκαν καί στὶς μετέπειτα περιόδους εἶχαν, ὡς ἰσχυρό, ἀρνητικὸ ὑπόβαθρο, τὴν τραχύτητα καί τὴν ἐπι-

θετικότητα του, ένωμένου μέ την Ἐκκλησία, Κράτους-κατακτητή. Ἔτσι, ἀποκόπηκαν ἀπό τόν κορμό τῆς Ἐκκλησίας οἱ Κόπτες τῆς Αἰγύπτου, οἱ μονοφυσίτες τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καί ἄλλες ὁμάδες, πού βρίσκονταν στό ἴδιο κύκλωμα τῆς ἀντίδρασης. Καί, ἀργότερα, ὅταν ἐμφανίστηκε ἡ θύελλα τοῦ Ἰσλάμ, μάζες ὁλόκληρες ἔτρεξαν νά ἐνταχθοῦν καί νά στρατευτοῦν στή διογκωμένη ἀντίθεση κατά τῆς αὐτοκρατορικῆς σκληρότητας.

Τώρα, αἰῶνες μετά τίς ἐκρήξεις τῶν παθῶν καί τίς ὁδυνηρές ἐξελίξεις στήν «καθ' ἡμᾶς Ἀνατολή», προσπαθοῦμε νά ὁλοκληρώσουμε τίς μελέτες μας καί νά συμπληρώσουμε τά συμπεράσματά μας. Θά εἶναι, ὅμως, ἀτύχημα, ἂν αὐτά τά συμπεράσματα δέν ἀξιοποιηθοῦν κατά τούς βηματισμούς τῆς Ἐκκλησίας στά μονοπάτια τῆς νεωτερικότητας καί δέ μᾶς βοηθήσουν νά ἀποφύγουμε τίς ἐπικίνδυνες διασυνδέσεις, πού γιά τήν ἐποχή μας προμηνύονται ἀκόμα ἐπικινδυνότερες.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός μέσα στόν κόσμο μας καί στήν ἱστορία μας. Δέν εἶναι, μήτε ἐξάρτημα τοῦ Κράτους, μήτε θεσμός, πού ἀντλεῖ τή δυναμική του καί τό κύρος του ἀπό τήν κρατική ἐπικύρωση. Τό Κράτος διαμορφώνει τό κλίμα τῆς ἐποχῆς καί ἐπιβάλλει τή θέλησή του μέ τό Νόμο καί μέ τήν ἄσκηση τῆς πίεσης σέ κείνους, πού ἐπιμένουν νά προβάλλουν ἄρνηση. Ἡ Ἐκκλησία ἀπευθύνεται στήν ἐλεύθερη προσωπικότητα. Ἐπαναδιατυπώνει τήν πρόσκληση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ: «ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν...» (Μάρκ. ἡ' 34) καί ἀποσύρεται διακριτικά, ἀφήνοντας στήν ὑπαρ-

ξη τήν εὐχέρεια ὑπεύθυνης ἐπεξεργασίας τοῦ μεγάλου, σωστικοῦ μηνύματος καί τῆς διατύπωσης τῆς ἀπόκρισης.

Γεγονός, πολλαπλά διαπιστωμένο εἶναι, ὅτι τούτη τήν ὥρα ἡ Συνοδική δεοντολογία καί, κατ' ἐπέκταση, ἡ ἐπισκοπική νοοτροπία, βρίσκονται ἔγκλειστες στό περιοριστικό σύστημα τῆς «Νόμῳ κρατούσης Πολιτείας». Τό βρῆκαν δομημένο. Τό ἀποδέχτηκαν ὡς παράδοση. Τό ὑπηρέτησαν μέ ὄρκο. Ἀλλά καί τό ὑπέστησαν ὡς καταλυτική συμμαχία καί ταύτιση μέ τίς δυνάμεις τοῦ κόσμου.

Νά ἐλπίσουμε, ὅτι, σήμερα, οἱ διάδοχοι τῶν ἀγίων Ἀποστόλων θά ἐπιχειρήσουν τό σπᾶσιμο τῶν δεσμῶν καί τήν ἔξοδο στήν ἐλευθερία τοῦ Εὐαγγελίου; Ὅτι θά κύψουν αὐχένα ὑποταγῆς μόνο στόν Ἐσταυρωμένο Κύριο; Καί ὅτι θά ἀσκήσουν τό ποιμαντικό τους ἔργο, μέ μόνο πλαίσιο δεοντολογίας τήν ἐντολή τῆς ἀγάπης;

Ο ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Δεκαπενθήμερο Δελτίο

Ἐκκλησιαστικῆς Ἐνημέρωσης

Κωδικός 2360

Ἰδιοκτήτης - Ἐκδότης

ὁ Μητροπολίτης

Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Διεύθυνση

19011 Αὐλῶν Ἀττικῆς

Τυπογραφεῖο Κωνσταντίνου Σανιδᾶ

Ἰωαννίνων 6, Μοσχάτο

ISSN 1790-482X

«ΠΟΛΕΜΙΟΙ» ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Σοβαρός ιεροκήρυκας σὲ πρόσφατο ἄρθρο του ποὺ δημοσιεύθηκε σὲ ἐκκλησιαστικὸ ἔντυπο, ἀναφέρεται στὴν ἐμπόλεμη κατάσταση, στὴν ὁποία εὐρίσκεται σήμε-
ρα ἡ Ἐκκλησία. Σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ σχόλιά του μὲ τὸν τίτλο «Ποιοὶ πολεμοῦν τὴν Ἐκκλη-
σία» ἀναφέρεται συγκεκριμένα στοὺς πα-
ράγοντες ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐξακολουθοῦν
καὶ σήμερα νὰ πολεμοῦν, καὶ μάλιστα σκλη-
ρὰ τὴν Ἐκκλησία μας. Μεταφέρουμε ἀπο-
σπασματικά καὶ τοῦτα τὰ χαρακτηριστικά:
«Πάντως εἶναι γεγονὸς ὅτι καὶ στὴν Ἑλ-
λάδα ὀρισμένοι ἄνθρωποι πολεμοῦν τὴν
Ἐκκλησία. Δυστυχῶς καὶ σήμερα ὑπάρ-
χουν καὶ στὸ Ἑλληνικὸ Κράτος ἐχθροί,
ποὺ βάλλουν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι
πρῶτα-πρῶτα οἱ ἀντιθρησκευτικὲς προπα-
γάνδες. Οἱ Παπικοὶ ἔχουν σήμερα ἐπίσημο
ἀντιπρόσωπο τοῦ κράτους τοῦ Βατικανοῦ
τὸν Πάπα. Οἱ Προτεστάντες ἐργάζονται
κάτω ἀπὸ τὸ Ὅρθόδοξο ἔνδυμα καὶ ἐμφα-
νίζουν τὰ περιοδικὰ τους ὡς Ὅρθόδοξα.
Οἱ Χιλιαστὲς ἔχουν τόσο ἀποθρασυνθεῖ,
ὥστε ὅποιος βγαίνει ἔξω τοὺς συναντᾷ.
Κάνουν θραύση. Οἱ Μασῶνοι, ὁποιαδῆ-
ποτε πολιτικὴ παράταξη καὶ νὰ ὑπάρχει,
ἀπὸ πάνω εἶναι ἡ Μασωνία, ἡ ὁποία διευ-
θύνει καὶ διοικεῖ. Οἱ Μαρξιστὲς, πιπιλίζουν
τὸ μυαλὸ τῶν παιδιῶν μας μέχρι καὶ τοῦ
Δημοτικοῦ Σχολείου. Οἱ ἀνατολικὲς θρη-
σκεῖτες αἰχμαλωτίζουν καὶ παίρνουν τὰ παι-
διὰ μὲ κοινὲς διαθέσεις, ὅπως οἱ Γκουρού,
οἱ Κρίσμανς, ὁ Μαχαράτσι».

Δὲν θὰ μπορούσε νὰ διαφωνήσῃ κανεὶς

μὲ τὶς ἐμπεριστατωμένους διαπιστώσεις καὶ
τοποθετήσεις τοῦ ἀρθρογράφου. Γιατί,
πράγματι, ὅλοι οἱ παραπάνω παράγοντες,
τοὺς ὁποίους τόσο χαρακτηριστικὰ ἐξειδι-
κεύει ὁ σχολιαστής, εἶναι «πάλαι τε καὶ ἐπ’
ἐσχάτων» οἱ μόνιμοι ἀντίπαλοι τῆς Ὁρθό-
δοξης Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔργου της.

Ἀλλά, ἂν αὐτὸ ἀποτελεῖ μία ὀρθὴ θε-
ωρητικὴ τοποθέτηση, θὰ πρέπει νὰ προ-
βληματισθοῦμε καὶ περαιτέρω. Νὰ μεταφέ-
ρουμε τὴ σκέψη μας καὶ νὰ ἐντοπίσουμε τὶς
ἐκτιμήσεις μας στοὺς σύγχρονους, τοὺς
σημερινούς καιροὺς. Γιατί εἶναι ἐπίσης βέ-
βαιο, χωρὶς νὰ ὑπάρχουν περιθώρια ἀντιρ-
ρήσεων, ὅτι οἱ ἀνθρώπινες κοινωνίες, ὄχι
μόνο στὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ σὲ παγκό-
σμια κλίμακα, ἰδίως μετὰ τὶς περιπέτειες τοῦ
τελευταίου πολέμου καὶ τὰ ἐπακόλουθά
του, ἔχουν μεταβάλῃ καὶ νοοτροπίες καὶ
συμπεριφορὲς. Οἱ παλιοὶ ἔντονοι φανα-
τισμοί, τουλάχιστον στὰ λεγόμενα πολι-
τισμένα κράτη, ἐν πολλοῖς ἔχουν ἀμβλυν-
θεῖ καὶ περιορισθεῖ. Καὶ στὶς ἐκτιμήσεις τοῦ
σημερινοῦ ἀνθρώπου προέχει κυρίως τὸ
κρίτήριο τῆς συνέπειας στὶς ὁποῖες ἐπαγ-
γελίες καὶ τῆς γνήσιας συμπεριφορᾶς τῆς
κάθε ἡγεσίας, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὶς θεωρίες
καὶ τὶς διακηρύξεις.

Ἀλλά, ἐὰν ἀπομακρυνθοῦμε ἀπὸ τὶς κο-
σμικὲς αὐτὲς θεωρήσεις καὶ τοποθετήσεις
καὶ βρεθοῦμε στὸν οἰκετὸ ἐκκλησιαστικὸ
μας χώρο, καὶ ἀκόμη εἰδικότερα στὸν
τῆς δικῆς μας, τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας,
θὰ πρέπει καὶ ἐδῶ νὰ προβληματισθοῦμε

πολύ σοβαρά και να αντιμετωπίσουμε το θέμα στις πραγματικές του διαστάσεις. Και με το ίδιο πνεύμα και το ίδιο σκεπτικό θα πρέπει να διερευνήσουμε και να έντοπίσουμε και «τους πολεμίους» της Ἐκκλησίας και τις συνέπειες που δέχεται το πλήρωμα.

Και εἶναι μὲν βέβαιο, ὅπως ἄλλωστε ἐξειδικεύεται καὶ μετὰ τὸ παραπάνω δημοσίευμα, ὅτι καὶ σήμερα, καὶ μετὰ τὴν ἀλλαγὴ νοοτροπίας καὶ συμπεριφορῶν, ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας δέχεται τὰ πυρὰ καὶ τὰ πλήγματα ἀπὸ τὶς κάθε εἴδους αἰρέσεις καὶ ἀλλότριες δοξασίες, καὶ εἶναι πράγματι ὁρατὸς αὐτὸς ὁ κίνδυνος. Ὅμως δὲν πρέπει νὰ σταματήσουμε μόνο σ' αὐτὴ τὴ διαπίστωση καὶ μετὰ ἀπ' αὐτὴ νὰ βάλουμε τελεία καὶ παύλα. Καὶ θὰ εἴμαστε ἀπολύτως σαφεῖς σ' αὐτές μας τὶς τοποθετήσεις.

Τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας, σήμερα πού καὶ οἱ θρησκευτικοὶ φανατισμοὶ καὶ οἱ ἀκρότητες ἔχουν ἀμβλυνθεῖ, ἔχει καὶ τὸ αἰσθητήριό καὶ τὴν κρίση, ὥστε νὰ διαισθάνεται καὶ νὰ έντοπίζει τοὺς κινδύνους, προεχόντως, στὰ ἐσωτερικὰ προβλήματα καὶ στὶς ἐγγενεῖς δυσχέρειες, πού παρατηροῦνται σ' αὐτόν, τὸν ἴδιο τὸν ἐκκλησιαστικό χώρο. Δὲν θὰ ἦταν τολμηρὴ οὔτε παρεξηγήσιμη ἡ ἀποψη, ὅτι οἱ θεωρητικὲς κατασκευές καὶ οἱ παράξενες δοξασίες, πού ἀναπτύσσονται, καὶ παγκοσμίως καὶ στὸ δικό μας χώρο, δὲν εἶναι ἰδιαίτερα ἱκανεὲς νὰ βλάψουν τὴν Ὁρθόδοξη πίστη. Ἐκεῖ, πού πρέπει νὰ έντοπίσουμε περισσότερο τὸ πρόβλημα καὶ τὶς

σοβαρὲς δυσμενεῖς τοῦ ἐπιπτώσεις, εἶναι, αὐτὰ καθ'αυτὰ τὰ ἀπαράδεκτα φαινόμενα καὶ οἱ ἐκκλησιαστικὲς συμπεριφορές, πού ὄχι μόνο ἀπαντῶνται καὶ διαπιστώνονται στὸν ἱερὸ ἐκκλησιαστικό χώρο, ἀλλὰ, τὸ χειρότερο, ὅτι συγκαλύπτονται ἢ καὶ, ἀκόμη, ὅτι ἐνισχύονται καὶ ἐπαναλαμβάνονται.

Ὁ λαὸς μας πολὺ λίγο ἐντυπωσιάζεται καὶ μᾶλλον ἀντιπαρέρχεται τὶς κάθε εἴδους αἰρετικὲς δοξασίες. Ἐνῶ, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, προβληματίζεται, ἀγωνιᾷ, ἀκόμη καὶ ἀγανακτεῖ μὲ ὅλα ἐκεῖνα τὰ τραγικὰ καὶ παράδοξα καὶ μὲ τὶς ἰδιόρρυθμες συμπεριφορὲς τῶν ποιμένων τοῦ κάθε κατηγορίας καὶ τάξης. Καὶ τὸ χειρότερο, θλίβεται καὶ ἐξανίσταται, ὅταν ἐνῶ τὰ γνωρίζει ὅλα καὶ τὰ ζεῖ σὲ ὅλες τὶς διαστάσεις, βλέπει, μὲ ἀπορία καὶ πόνον, τὴν ἐκκλησιαστικὴ διοίκηση, ὄχι μόνο νὰ τὰ ἀνέχεται, ἀλλὰ, τὸ ἐπαναλαμβάνουμε, ἀκόμη νὰ τὰ συγκαλύπτει καὶ νὰ τὰ ἐνισχύει. Καὶ φρονοῦμε ὅτι δὲν θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ διατυπώσει ἀντιρρητικό λόγο, ὅτι ἡ ζημία, τὴν ὁποία ὑφίσταται τὸ πλήρωμα ἀπὸ αὐτὲς τὶς κάθε εἴδους ἑκτροπες συμπεριφορές, εἶναι ἀ-

Λάβε τό φραγγέλιο!
Κύριε, μὴ ξεχνᾷς καμιά φορά
καὶ τό φραγγέλιο
γιά κείνους, πού ξεχνοῦν συχνά
τό Εὐαγγέλιο
καὶ μάλιστα στὰ Ἅγια τοῦ Ναοῦ
σέ βάρος τοῦ ταλαίπωρου λαοῦ
καὶ μοιάζουνε μέ τούς κολλυβιστές
τοῦ ἁγίου Ναοῦ καταχραστές!

Α. Φλογέρας

συγκρίτως μεγαλύτερη ἀπὸ ἐκείνη πού ἐπικέρουν οἱ κάθε προελεύσεως καὶ μορφῆς αἰρετικὲς θεωρίες καὶ φιλοσοφίες. Κρίνοντας ὁμως ἐπὶ τοῦ ἀσφαλοῦς καὶ μὲ γνώμονα πάντοτε τὴν ἀποφυγὴ ὁποιοῦδήποτε κόστους, διστάζουμε νὰ πλησιάσουμε σὴν οὐσία τὰ πραγματικὰ προβλήματα τῆς Ἐκκλη-

σίας, τὰ ὁποῖα μὲ τὴν ἔντονη δυσσομία πού ἐκπέμπουν ἀπὸ τοὺς δέκτες τῶν τηλεοράσεων καὶ τὶς σελίδες τῶν ἐφημερίδων, μολύνουν τὴν ἐκκλησιαστικὴ μας ἀτμόσφαιρα.

Καὶ θὰ γίνουμε περισσότερὸ σαφεῖς.

1. Πάντα ἐπίκαιρο τὸ σοβαρὸ θέμα τῆς κάθαρσης στὴν Ἐκκλησία. Ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ 2004 καὶ ἐπὶ μακρὸ διάστημα ἀποτέλεσε κύριο θέμα στὶς τηλεοράσεις καὶ θλιβερὸ ἀνάγνωσμα στὸν τύπο. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀτμόσφαιρα πνίγηκε στὴ δυσσομία τῶν ἐπανειλημμένων καταγγελιῶν. Ὁ ἴδιος ὁ τότε Ἀρχιεπίσκοπος, θορυβημένος ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ καὶ τὸ μέγεθος τῶν σκανδάλων, ὁμίλησε ἐνώπιον τοῦ ἀνώτατου ἐκκλησιαστικοῦ ὄργανου, στὴ Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας, γιὰ «φιλήδονους» καὶ «φιλοχρήματους» κληρικοὺς καὶ γιὰ «θερμοκήπια ἀθλιότητων». Καὶ ποιοῦ ἦταν τὸ ἀποτέλεσμα; Τὴν ἀπάντησιν τὴν ἔδωσε δημοσίως κορυφαῖος καὶ εὐσεβὴς εἰσαγγελικὸς λειτουργὸς τοῦ Α. Π.: «*Ἡ κάθαρση στὴν Ἐκκλησία, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴ Δικαιοσύνη, ἦταν ἓνα ἀπλὸ πυροτέχνημα*». Ἡ φράση αὕτη ἀποδίδει τὰ πάντα, καὶ τὴ διαπίστωση καὶ τὴ συγκάλυψη καὶ τὴν ἐνίσχυση. Καὶ ταυτίζεται ἀπόλυτα ἡ ἄποψη αὕτη καὶ μὲ ἀντίστοιχη διαπίστωση διαπρεποῦς ἀκαδημαϊκοῦ δασκάλου τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης πού ἐπώνυμα δημοσιεύθηκε στὸν ἐκκλησιαστικὸ τύπο.

2. Σοβαρὰ σκάνδαλα Ἀρχιερέων προέβαλαν στὴ δημοσιότητα. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρουμε: Ἕνας ἐξ αὐτῶν καταδικάσθηκε τελευταία μὲ τελεσίδικη δευτεροβάθμια ἀπόφαση σὲ κάθειρξη ἑξὶ ἐτῶν γιὰ τὸ κακούργημα τῆς ὑπεξαίρεσης χρημάτων Ι. Μονῆς τῆς δικαιοδοσίας του. Ἄλλος εἶχε καταδικασθεῖ κατὰ τὸ πρόσφατο παρελθὸν σὲ ποινὴ φυλάκισης δώδεκα μηνῶν γιὰ ἀπόπειρα παραπλάνησης μάρτυρα σὲ ψευδορκία, συκοφαντικὴ δυσφήμιση καὶ ἀπειλή («ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ» 27/5/2005), ἐνῶ παράλληλα μὲ βούλευμα εἶχε παρα-

πεμφθεῖ «μετὰ τῆς οἰκιακῆς του βοηθοῦ» γιὰ τὸ κακούργημα τῆς ὑπεξαίρεσης χρημάτων καὶ ὑπεξαγωγῆς ἐγγράφων. Ἡ δικαιοσύνη ἔπραξε τὸ καθήκον της καὶ ἀπέδωσε στὸν καθένα κατὰ τὰ ἔργα του. Ἡ διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας τὰ ἐγνώριζε, καὶ ἄλλοτε τὰ συγκάλυπτε, ἄλλοτε μὲ διάφορες μεθοδεύσεις καὶ τεχνάσματα τὰ ἀντιπαρερχόταν.

Χαρακτηριστικὸ εἶναι καὶ τοῦτο. Τὸν πρῶτο Μητροπολίτη ὁ προηγούμενος Ἀρχιεπίσκοπος, μὲ ἐπιστολὴ του, δύο μῆνες πρὶν ξεσπάσουν οἱ ἀποκαλύψεις τῶν σκανδάλων σὲ βάρος του, τὸν συνεχάρη γιὰ πρόσφατη εἰσήγησή του στὴν Ἱεραρχία καὶ ἀπέδιδε αὐτὴν, μετὰ ἄλλων ἐγκωμιαστικῶν ἀναφορῶν καὶ «ὡς καρπὸν, τοῦτο μὲν τῆς θεολογικῆς συγκροτήσεως ὑμῶν, τοῦτο δὲ τῶν ἐκ τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας ὑμετέρων βιωμάτων»!! Γιὰ τὸν ἕτερο Ἀρχιερέα, καὶ ἐνῶ εἶχε ἐπιβληθεῖ ἡ πρώτη ποινὴ καὶ εὐρίσκετο σὲ ἐξέλιξη ἡ διαδικασία τῆς παραπομπῆς γιὰ κακούργημα, ἡ Σύνοδος μὲ ἀπόφασή της ἐξέφρασε τὴν ἠθικὴ «συμπαράσταση» γιὰ τὴ δικαστικὴ του περιπέτεια καὶ μάλιστα μετὰ πρότασιν τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου!

Αὕτη ἦταν ἡ ἀντιμετώπιση τῶν παραπάνω καὶ ἄλλων παρόμοιων περιπτώσεων ἀπὸ τὴ δικαιοσύνη Ἐκκλησία, ἐνῶ τὸ ποίμνιο περίμενε καὶ ὀξύνει ἄμεση ἐφαρμογὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διαδικασίας γιὰ ἔρευνα, γιὰ πλήρη διαλεύκανση καὶ ἐνδεχομένως γιὰ παραπομπή, γιὰ τὰ ἀντίστοιχα κανονικὰ παραπτώματα.

3. Εἶναι γνωστὲς, ἀπὸ δικαστικὲς πράξεις καὶ ἐνέργειες, οἱ διασυνδέσεις κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, οἱ ὁποῖοι φέρονταν ἐμπλεκόμενοι σὲ παραδικαστικὰ καὶ παρεκκλησιαστικὰ κυκλώματα, μὲ ὑψηλὰ ἱσταμένους παράγοντες τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ χώρου «ἐν τε τῇ ἡμεδαπῇ καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ». Λεπτομερῶς καὶ μὲ συνεχεῖς ἀναφορὰς προβλήθηκαν ἀπὸ τὰ ΜΜΕ τὰ θλιβερά αὐτὰ φαινόμενα. Καὶ σ' ὅλα ἡ

διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας κώφευε καὶ ἀπρακτοῦσε.

4. Τι νὰ πεῖ κανεὶς γιὰ τὴ θλιβερότερη σελίδα τῆς σύγχρονης ἐκκλησιαστικῆς μας ἱστορίας. Γιὰ τὶς ἐκπτώσεις καὶ τὶς βίαιες ἀπομακρύνσεις, χωρὶς δίκη, χωρὶς ἀπολογία οὔτε κἂν στοιχειώδη ἀκρόαση, δώδεκα ἄξιων καὶ ἔντιμων Ἀρχιερέων, μὲ τὶς διώξεις ποὺ συνεχίσθηκαν καὶ μετὰ τὴ δικαίωσή τους ἀπὸ τὸ Ἀνώτατο Ἀκυρωτικὸ Δικαστήριό μὲ τριάντα καὶ πλέον δικαστικὲς ἀποφάσεις, ἀλλὰ καὶ τελευταία μὲ τὴν ἐπιβολὴ τῶν ἁθλιῶν, ἀνυπόστατων καὶ ἀντικανονικῶν «Ἐπιτιμίων Ἀκοινωνησίας» στοὺς ἐναπομείναντες ἀσυμβίβαστους ἀγωνιστὲς τρεῖς Ἀρχιερεῖς. Ὁ πιστὸς λαὸς μας ὄχι μόνον ἀντιπαρῆλθε μὲ περιφρόνηση καὶ ἀδιαφορία αὐτὲς τὶς καταστάσεις, ἀλλὰ πλῆθος εὐσεβῶν χριστιανῶν ἔσπευδε κοντά τους, στὰ πνευματικά τους καταφύγια, γιὰ νὰ πάρει τὴν εὐλογία τους καὶ νὰ ἀκούσει τὸ μεστὸ πνευματικὸ τους λόγο.

Μετὰ τὰ ὅσα ἐπιγραμματικά καὶ ὅλως ἐνδεικτικά παραθέσαμε, εὐκολα μπορεῖ ὁ κάθε καλόπιστος ἐκτιμητὴς νὰ ἱεραρχήσει τοὺς «πολεμίους», ποὺ βλάπτουν τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἀβίαστα θὰ καταγράψει σὲ πρώτη μοῖρα τοὺς πρωταγωνιστὲς καὶ τοὺς συνεργοὺς αὐτῶν τῶν ἐκτρόπων. Καὶ τὸ πιὸ ἀνησυχητικὸ γιὰ τὸν πιστὸ λαὸ εἶναι νὰ βλέπει τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἡγεσία νὰ ἀνέχεται καὶ νὰ ἀντιπαρέρχεται τὰ θλιβερά αὐτὰ φαινόμενα.

Ἀντὶ νὰ ρίχνουμε ὅλο τὸ βάρος τῆς κριτικῆς καὶ τοῦ ἐλέγχου μας στὶς αἵρετικὲς δοξασίες τῶν καθολικῶν, τῶν προτεσταντῶν, τῶν γκουροῦ καὶ τῶν λοιπῶν, καλὸν θὰ ἦταν νὰ ὑψώσουμε πρῶτα αὐστηρὴ φωνὴ κριτικῆς καὶ ἐλέγχου γιὰ ὅλα τὰ ἀτοπήματα καὶ τὰ ἔκτροπα, ποὺ ἀναπτύσσονται μέσα στὸ δικό μας ἐκκλησιαστικὸ χῶρο καὶ γιὰ τὰ πρόσωπα, ποὺ πρωταγωνιστοῦν ἢ συμπράττουν ἢ καὶ τὰ ἀνέχονται. Αὐτὰ εἶναι ποὺ τραυματίζουν καίρια τὸ πλήρωμα καὶ παραδειγματίζουν ἀρνητικά τὴ νεολαία μας. Καὶ ἐνῶ στὶς γενικὲς θεωρητικὲς μας τοποθετήσεις ὁμιλοῦμε, ὅπως εἰπώθηκε, ἐπὶ τοῦ ἀσφαλοῦς καὶ ἀκίνδυνου, γιὰ τὰ «βαρύτερα τοῦ νόμου», ποὺ πρέπει κυρίως νὰ μας ἀπασχολοῦν, χωρὶς βέβαια νὰ παραβλέπουμε καὶ τοὺς ἄλλους κινδύνους, φαίνεται νὰ μὴ μας συνοδεύει οὔτε τὸ σθένος οὔτε ἡ θέληση. Καὶ κάτι περισσότερο, δὲν εἴμαστε διατιθέμενοι νὰ ἀναλάβουμε τὸ ὁποιοδήποτε κόστος, προφυλάσσοντας ἔτσι καὶ τὰ προσωπικά καὶ τὰ «ὁμαδικά» μας συμφέροντα.

Καὶ θὰ θέσουμε ὡς κατακλείδα τοῦ σχολίου μας ὄχι κάποια δική μας ἄποψη, ἀλλὰ τὴ σοφὴ καὶ ἱερὴ ὑπόδειξη τοῦ μεγάλου Ἱεράρχη καὶ Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας μας τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, μὲ τοῦτα τὰ λόγια: «Τὰ δημοσίως λεγόμενα καὶ πραττόμενα καὶ σκανδαλίζοντα τὸ λαὸ πρέπει καὶ δημοσίως νὰ καταγγέλλονται».

Ἄς τὸν ἀκούσουμε μὲ δέος καὶ προσοχή.
Ὁ Σχολιαστὴς

Ἡ «Ἐλεύθερη Πληροφόρηση» στό διαδίκτυο.

Διεύθυνση: el-pliροφοrisi.gr

Καὶ οἱ Ἐκδόσεις «Σπορά» στό διαδίκτυο

(γιὰ μιά γνωριμία μέ τό συγγραφικὸ ἔργο τοῦ

Μητροπολίτου Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Νικοδήμου)

Διεύθυνση: spora.gr